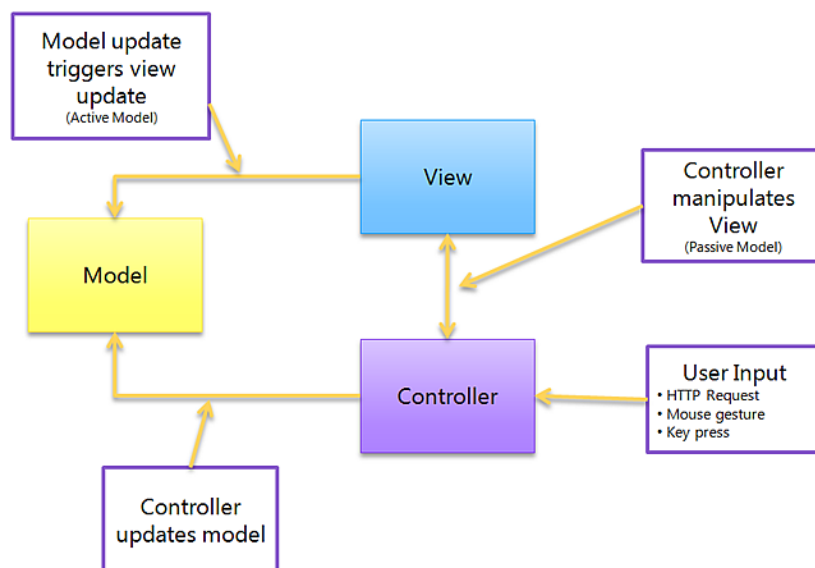

ASP.NET

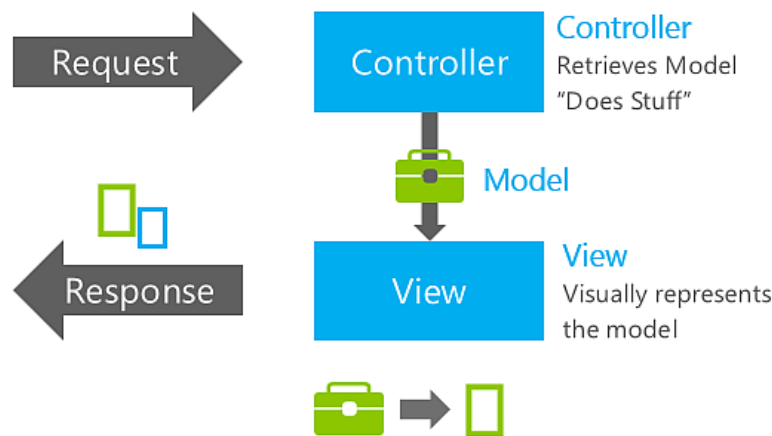
Uvod

- ASP.NET MVC – okruženje za izradu web aplikacija primjenom generalnog Model-View-Controller predloška na ASP.NET platformu.
- Softversko okruženje
  - univerzalna, ponovno uporabljiva okolina koja omogućava određene funkcionalnosti kao dio veće softverske platforme kako bi olakšala razvoj aplikacija. Može uključivati programe za podršku, kompajlere, biblioteke, API-je,...
  - platforma/osnova za razvoj aplikacija.
  - okruženje služi kao temelj za razvoj aplikacije, a API omogućava pristup elementima okruženja.
- ASP.NET **tipovi aplikacija**/načini razvoja:
  - **Web forms** – koristi web forme, gotove kontrole od kojih se slaže aplikacija. Temeljna kontrola je klasa Page. Kôd se odvija u *code-behind* datotekama.
  - **ASP.NET MVC** – temelji se na MVC predlošku. Koristi Razor sintaksu za kombiniranje HTML i C# kôda. Osnovni element prikaza je Page ugrađen u MVC predložak. Kôd se odvija u *code-behind* datotekama.
  - **Web API** – omogućava kreiranje RESTful servisa. Koristi se za izradu aplikacije namijenjene nekoj drugoj aplikaciji.
- Single Page App – s web servera se dohvaća samo jedna HTML stranica unutar koje se izvođenjem JavaScript kôda dohvaćaju informacije sa servera.
- Softverski **uzorak (predložak)** – općenito rješenje koje se koristi za slične probleme prilikom dizajniranja aplikacije. To je opis ili šablona po kojoj se rješava određeni dizajnerski problem u aplikaciji.
  - MVC – jedan od prvih predložaka za odvajanje prezentacije sadržaja aplikacije korisniku od ostatka aplikacije.

- ASP.NET MVC predložak
  - HTTP zahtjevi se prosleđuju kontrolerima koji ih obrađuju i izvode CRUD operacije nad podacima u modelu.

- Podaci se kombiniraju s pogledom i vraćaju u HTTP odgovoru.
- Model postoji samo na strani servera (kod novijih tehnologija dio se može prebaciti na klijenta)

- **Struktura direktorija ASP.NET MVC aplikacije**
  - Controllers – sadrži klase kontrolera
  - Models – sadrži podatkovne klase
  - Views – sadrži datoteke zadužene za prikaz (npr. HTML)
  - Scripts – sadrži JavaScript datoteke
  - Content – sadrži CSS i druge sadržaje osim skripta i slika
  - App_Data – sadrži podatkovne datoteke
  - App_Start – sadrži konfiguracijski kôd za Routing, Bundling, Web API, ...
- **Konvencija nad konfiguracijom** – paradigma kojom se smanjuje opseg odluka koje developeri trebaju donijeti tijekom razvoja aplikacije. Povećava se jednostavnost razvoja, bez smanjenja fleksibilnosti.
  - U ASP.NET MVC-u ovaj koncept je proveden kroz tri osnovna direktorija – Controllers, Models, Views.
  - Neka imena direktorija su podrazumijevana konvencijom pa ih nije potrebno definirati.
- Osnovne **ASP.NET MVC konvencije**
  - Svaka klasa kontrolera završava s riječi Controller.
  - Postoji samo jedan Views direktorij za sve prikaze aplikacije.
  - Prikazi koje kontroleri koriste smještaju se u poddirektorij Views direktorija i imenuju se prema imenu kontrolera ali bez sufiksa Controller.
  - Svi dijelovi sučelja koji su ponovno upotrebljivi smještaju se u poddirektorij Shared direktorija Views.

Rutiranje

- Rutiranje – usmjeravanje klijentskih HTTP zahtjeva sa zahtjevnog URL-a na krajnju točku aplikacije.
- Klasični princip usmjeravanja – URL koji predstavlja globalni identifikator traženog resursa mapira se u lokalnu datoteku na disku.
  - Nedostaci:
    - Korisnik ne može razumjeti što se ustvari dohvaća.
    - Web tražilice ne mogu dobro povezati URI s pojmovima pretraživanja.

- Nije estetski.
- Smjernice dobro dizajniranih URL-ova:
  - Domena jednostavna za pamćenje
  - Kratki URL-ovi
  - Jednostavni za tipkanje
  - Odražavaju strukturu sitea
  - Mogu se jednostavno „hakirati“ promjenom kraja URL-a
  - Trajni su (PURL – persistent URL) – ne mijenjaju se unatoč promjeni Web infrastrukture
- **Vanity URL** – razumljiv korisnicima i tražilicama.
- Rutiranje klijentskih web zahtjeva omogućuje korištenje vanity URL-ova.
- SEO (Search Engine Optimization) – postupak optimizacije web sitea za tražilice kako bi se poboljšala vidljivost web stranice u tražilicama.
- ASP.NET podržava rutiranje kroz zasebni API.
  - Omogućava programeru da definira URL predloške koji se onda mapiraju u rukovatelje zahtjeva.
  - Kod Web Forms aplikacija rukovatelj je .aspx datoteka, a kod MVC-a klasa Controller i neka od njezinih Action metoda.
  - Sve konfigurirane rute aplikacije spremaju se u tablicu **RouteTable** koju mehanizam za rutiranje koristi kako bi za dolazni HTTP zahtjev na osnovu URL-a pronašao odgovarajući handler.
  - Dopušteni predlošci za URL rutiranje i URL-ovi koji su u skladu s predlošcima (primjer):

Route definition	Example of matching URL
<code>{controller}/{action}/{id}</code>	<code>/Products/show/beverages</code>
<code>{table}/Details.aspx</code>	<code>/Products/Details.aspx</code>
<code>blog/{action}/{entry}</code>	<code>/blog/show/123</code>
<code>{reporttype}/{year}/{month}/{day}</code>	<code>/sales/2008/1/5</code>
<code>{locale}/{action}</code>	<code>/US/show</code>
<code>{language}-{country}/{action}</code>	<code>/en-US/show</code>

- Svaka ASP.NET MVC aplikacija mora imati barem jednu rutu kako bi definirala kako podržava dolazni zahtjev.
  - **Konfiguracija ruta** radi se metodom `RegisterRoutes`. Rute treba registrirati nakon pokretanja aplikacije pozivom `RegisterRoutes` metode u `Global.asax.cs` datoteci.
  - **Global.asax.cs** – ASP.NET aplikacijski file – opcionalna datoteka koja sadrži kôd koji odgovara na događaje na razini cijele aplikacije koje podiže ili ASP.NET ili HttpModul IIS servera.
    - Nalazi se u root direktoriju aplikacije.
- **Ruta** je kombinacija URL predloška i informacije o handleru.
  - **ASP.NET MVC rute** trebaju sadržavati **kontroler i akciju** koja će se izvršiti.

```

routes.MapRoute(
    name: "Default",
    url: "{controller}/{action}/{id}",
    defaults: new { controller = "Home", action = "Index", id = UrlParameter.Optional }
);

```

- Rute nije obavezno imenovati, ali je poželjno ako ih je potrebno referencirati.
- Parametar URL je regularni izraz kojim se pronalazi odgovarajući request handler na osnovu HTTP URL-a.
- Prema ovoj ruti svi dolazni zahtjevi tipa `http://server/BILOŠTO/bilokakvoime` prevodit će se u pozive metode *bilokakvoime* u klasi koja se zove *BILOŠTOcontroller* (ili *BILOŠTOController*) i koja nasljeđuje klasu *Controller*.
- Ukoliko je URL u HTTP zahtjevu tipa `http://server/BILOŠTO/bilokakvoime/nešto` prevodit će se u pozive metode *bilokakvoime* u klasi koja se zove *BILOŠTOcontroller* kojoj će se predati parametar *nešto*.
- Treći parametar *MapRoute* metode definira defaultni objekt koji se poziva kao request handler ako nisu navedeni ni jedan konroler ni akcija.
- **Inicijalizatori objekata** – služe za inicijalizaciju svojstava klase.
  - Definira se samo jedan konstruktor (ili se koristi defaultni), a prilikom kreiranja objekta koristi se inicijalizator ta postavljanje svojstava na određene vrijednosti.
  - Preimjer je treći parametar metode *MapRoute*.
- **Inicijalizatori kolekcija** – omogućavaju inicijalizaciju kolekcija koje implementiraju *IEnumerable* sučelje ili imaju *Add* metodu.
- **Višestruki parametri ruta:**

```

routes.MapRoute(
    name: "multiparameter",
    url: "{controller}/{action}/{id}/{key}",
    defaults: new { controller = "students", action = "multiparametar", id =
        UrlParameter.Optional, key = UrlParameter.Optional }
);

```

- **Parametri ruta** u akciji se moraju zvati isto kao i u ruti.
  - Parametar „id“ ne treba imenovati u zahtjevu i ne treba biti dio query stringa, već se može navesti i kao dio puta.
- Podstav rutiranja zadužen je i za **dinamičko kreiranje** URL-ova koji trebaju biti u skladu s rutama podržanim u aplikaciji.
  - Sve metode koje kreiraju URL-ove pozivaju metodu *GetVirtualPath* koja ima dvije verzije:
    - Prva verzija kao parametre prima objekt koji sadrži informacije o trenutnom HTTP zahtjevu i tablicu definiranih ruta iz kojih odabere odgovarajuću.
    - Druga metoda prima ime rute kao treći parametar. Imena u kolekciji ruta su jedinstvena i ako imenovana ruta ne odgovara po parametrima, metoda vraća null.

Model

- MVC slijedi SoC princip.
  - Dobivaju se moduli maksimalne kohezije i minimalne sprege
  - Lakše održavanje, mijenjanje, testiranje, ponovna uporabljivost, ...
- **Object-relational mapping (ORM)** – postupak kojim se objekti aplikacije prevode u zapise u bazi podataka.
  - Model u MVC-u je klasa.
  - **Entity Framework** – Microsoftov ORM
    - Tri načina razvoja modela
      - Model First
      - Database First
      - Code First – model podataka se definira pisanjem klasa entiteta.
- EF podržava **Code First** stil razvoja aplikacije. Odmah se pišu klase neovisne o EF, a EF iz kôda zaključuje kako i gdje pohraniti instance.
  - Za zaključivanje o shemi baze na osnovu kôda, EF koristi niz konvencija.
    - Klasa objekata pohranjuje se u tablicu istog naziva kao klasa.
    - Svojstvo klase koje se zove ID ili imeklaseID mapira se u auto-inkrementirani primarni ključ.
    - Postoje i konvencije za strane ključeve, imena baze, ...
    - Konvencije se mogu i zaobići korištenjem **podatkovnih anotacija** – to su atributi kojima se definiraju svojstva entiteta podatkovnog modela.
      - Atributima se definiraju deklarativna svojstva klase.
- Podatkovne anotacije koriste se za:
  - definiranje metapodataka koje EF koristi prilikom kreiranja baze,
  - validaciju na strani klijenta,
  - validaciju na strani servera – provjera podataka koje šalje klijent.
- Code First podržava **Fluent API** koji omogućava imperativno definiranje svojstava u kôdu umjesto deklarativnim anotacijama. Moguća je i kombinacija, pri čemu je Fluent API jači.
- Primjeri podatkovnih anotacija:
  - Required – definira da je određeno svojstvo obavezno. Služi za validaciju unosa tog svojstva na strani klijenta.
  - StringLength – definira veličinu string svojstva na strani servera i na strani klijenta.
  - Range – specificira minimalnu i maksimalnu granicu za numeričku vrijednost.
  - DataType – definira specifični tip podataka (specifičnije nego C#).
    - Npr. EmailAddress, MultilineText, ...
  - DisplayFormat – služi za formatiranje svojstava.
- Operator ?? omogućava definiranje null tipova vrijednosti. Vraća lijevi operand ako je različit od null, inače vraća desni operand.
- Tip varijable je **nullable** ako mu se može dodijeliti i null vrijednost. Podatkovni tip se može definirati kao nullable korištenjem oznake ? u deklaraciji (npr. int?).
- Atribut Column postavlja ime kolone u tablici koja odgovara klasi u kojoj se atribut koristi. Po defaultu je naziv kolone isti kao ime svojstva u klasi.
- Relacije među klasama izvode se iz konvencija ili se definiraju podatkovnim anotacijama ili Fluent API-jem.
- **Relacije** se definiraju kroz navigacijska svojstva klase – svojstva druge klase prema kojoj se definira relacija (navigacija). Code First na temelju navigacijskih svojstava zaključuje o relacijama među objektima.

- Svako svojstvo koje se zove jednako kao primarni ključ u drugom entitetu smatra se stranim ključem (nije case sensitive).
- Primjer za 1-N relaciju:

```
class Glazbenik {
    public int GlazbenikID { get; set; }

    [Required]

    Public string Ime { get; set; }

    Public virtual List<Album> Albumi { get; set; }
}

class Album {
    public int AlbumID { get; set; }

    [Display(Name = "Ime albuma")]

    public string Naziv { get; set; }

    [DisplayFormat(DataFormatString= "{0:dd/MM/yyyy}")]

    [Display(Name = "Datum izdavanja")]

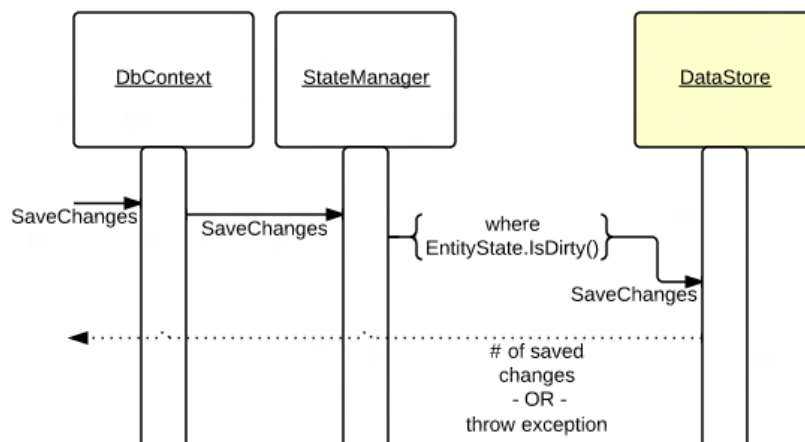
    public DateTime? DatumIzdavanja { get; set; }

    public int GlazbenikID { get; set; }

    public virtual Glazbenik Glazbenik { get; set; }
}
```

- Ukoliko u klasi postoji **svojstvo tipa druge klase** iz modela, EF zaključuje da postoji relacija između ta dva entiteta.
- Kardinalnost se izvodi iz brojnosti svojstva druge klase.
- Relacija treba biti definirana s obje strane.
- Modalnost koja je defaultno null, postavlja se na not null tako da se iz klase doda obavezno svojstvo (npr. primarni ključ, u ovom slučaju GlazbenikID).
- Default relacija je 1-N. Relacije 1-1 eksplicitno se definiraju u kôdu korištenjem ForeignKey atributa u klasi koja se tretira kao child u relaciji.
- N-M relacije definiraju se dodavanjem svojstva tipa List na obje strane relacije.
- Code First zahtijeva klasu izvedenu iz klase DbContext kao sučelje prema bazi. Ona sadrži DbSet<T> svojstva gdje je T tip klase entiteta.
- **Lazy loading** – obrazac u programiranju prema kojem se inicijalizacija objekta odgađa sve do trenutka kada je taj objekt potreban, što pridonosi efikasnosti programa kada se pravilno koristi (suprotno od eager loading).
  - EF po defaultu podržava lazy loading
  - Kada se entitet pročita iz baze, podaci iz relacija nisu dohvaćeni. Oni se dohvaćaju automatski tek kada im se prvi put pristupa.
  - Kod eager loadinga podaci iz relacija dohvaćaju se zajedno s osnovnim entitetom.
  - Kod explicit loadinga relacijski podaci se dohvaćaju eksplicitno u kôdu.

- Ako je baza spora ili ne treba dohvaćati baš sve podatke, bolje je koristiti lazy loading.
- DbContext koristi internu komponentu ObjectStateManager za upravljanje promjenama stanja entiteta.

- **Scaffolding** – mehanizam koji omogućava automatsko generiranje osnovnog kôda kontrolera i prikaza na temelju modela.
  - Imenuje kontrolere i prikaze, dodaje potrebni kôd u pojedine komponente, smješta generirane dijelove kôda u projekt, itd.
- Sinkronizacija modela i baze podataka obavlja se inicijalizatorima baze (samo prilikom razvoja jer kôd inicijalizatora ponovo kreira bazu pri svakom pokretanju)
- EF Power Tools – koristi se za vizualizaciju code first modela.

Kontroler

- **Odgovara na zahtjeve** korisnika prema aplikaciji, tj. na HTTP zahtjeve i generira izlazne informacije prema korisniku.
- Obično koristi modele podataka.
- Svaki HTTP zahtjev mora ići preko kontrolera.
- Metode unutar kontrolera zovu se **akcije** (Actions).
  - Akcije moraju biti public i ne smiju biti static.
  - Akcija Index() je po defaultu u rutama definirana kao osnovna akcija koja će se pozvati ako ni jedna druga nije navedena u HTTP zahtjevu.
  - Obično se povezuju sa samo jednom aktivnošću korisnika (npr. klik na link).
    - Za funkcije koje se sastoje od dva koraka rade se dvije akcije.
  - MVC po defaultu sve metode kontrolera koje su public smatra akcijama. To se poništava NonAction atributom.
  - Kada se radi Create/Update/Delete, operacija se izvodi u dva koraka:
    - Prikaz forme preko HttpGet.
    - Prihvatanje korisničkog ulaza preko HttpPost.
- Selektor **akcijskih glagola** (npr. HttpPost) je atribut koji se koristi za definiranje izbora akcija na osnovu metode u HTTP zahtjevu. Po defaultu akcija očekuje metodu GET.
- Obično je povratna vrijednost akcije objekt tipa klase izvedene iz apstraktne klase ActionResult.
  - Metoda View u klasi Controller kreira objekt tipa **ViewResult**.
    - View može imati ime prikaza kao parametar. Po defaultu je ime prikaza isto kao ime akcije.

- Prenosanje podataka **iz kontrolera u prikaz** moguće je na tri načina:
  - Strongly-typed prikaz – korištenje modela u prikazu koji se kreira pozivom metode View u kontroleru.
  - Korištenje ViewBag objekta – dinamički objekt koji je na raspolaganju samo promatranoj akciji. Zamjena je za ViewData objekt.
  - TempData – dinamički objekt sa string ključevima i objekt vrijednostima (kao i ViewData), ali je kod redirekcije na raspolaganju samo sljedećoj stranici.
- **Povezivanje modela** – mehanizam koji olakšava prosljeđivanje podataka s weba u kontrolere automatskim povezivanjem.
  - Model povezivanja po kojem radi defaultni poveziivač (model binder) funkcioniра na način da se imena ulaznih parametara iz HTTP zahtjeva mapiraju u parametre po imenu ako se radi o jednostavnim tipovima podataka, dok je za složene tipove potrebno navesti svojstvo s kojim se mapira.
  - Moguće je definirati i vlastite načine povezivanja.
- **Filteri** – modificiraju ponašanje akcije.
  - Mogu se postaviti na akciju ili na cijelu klasu kontrolera (tada se odnose na sve njegove akcije).
  - Tipovi filtera:
    - Autorizacijski filteri – izvršavaju se prije drugih filtera i prije kôda akcije.
    - Akcijski filteri – izvršavaju se prije i poslije akcije.
    - Filteri rezultata – izvršavaju se prije i nakon što se rezultat vratio iz akcije.
    - Filteri iznimki – izvršavaju se samo ako je akcija ili neki drugi filter generirao iznimku.
  - Npr. ValidateAntiForgeryToken – koristi se za zaštitu od CSRF napada.

View

- Zadužen je za kreiranje sučelja MVC aplikacije prema korisniku.
- Prikazi se pohranjuju kao datoteke s ekstenzijom .shtml
- Moraju biti u poddirektoriju, koji je u Views direktoriju projekta i nazvan po kontroleru.
- Views/Shared direktorij sadrži zajedničke prikaze (npr. prikaz greške ili zajednički layout).
- Imе prikaza je obično isto kao i ime akcije u kontroleru koja poziva taj prikaz View metodom bez parametara.
- **Razor** – omogućuje kombiniranje HTML i C# kôda.
  - Znak @ označava početak C# kôda. Razor sam zaključuje gdje počinje HTML.
- Uobičajeni način povezivanja modela s prikazom je kreiranje prikaza pozivom metode **View** s objektima koji se prenose u prikaz kao argumentima – strongly-typed prikaz.
- **ViewData** – svojstvo u klasi Controller koje je instanca klase ViewDataDictionary koja služi postavljanju ili dohvaćanju rječnika za prikaz.
  - Ima svojstvo Model koje se postavlja na objekt koji predajemo metodi View prilikom kreiranja prikaza.
  - Klasa WebViewPage ima svojstvo Model koje poprima rječnik iz kontrolera.
  - @model deklaracija govori kompajleru kakav je model.
- **WebViewPage** – koristi se za dinamičko povezivanje. Ima Model svojstvo, ali podaci nisu čvrsto povezani.
  - Dinamičko povezivanje se koristi samo kad se prikaz ne povezuje uvijek s istim modelom.
- **Rasporedi prikaza** (layouts) pomažu održavati konzistentnost izgleda unutar više prikaza.

- Raspored prikaza definira zajednički predložak za aplikaciju.
- RenderBody – metoda koja u prikazu koji se koristi za raspored drugih prikaza iscrtava sve u prikazu koji je povezan s tim rasporedom.
- **Parcijalni prikazi** – koriste se za prikaz istog HTML sadržaja na više mjesta.
  - Imenuju se s _ na početku imena.
  - Mogu se prikazivati s podacima kao i obični prikazi.
  - Uključuju se s @Html.Partial helperom.
- HTML pomagači (helperi) su metode koje se pozivaju na Html svojstvu u prikazu.
  - Postoje i URL i Ajax pomagači.
  - Dijele se na:
    - Akcijske pomagače
    - Pomagače prikaza
    - Begin Form pomagače
    - Pomagače za editiranje
    - Validacijske pomagače
  - BeginForm – generira formu
  - Pomagači prikaza – npr. DisplayFor provjerava postoji li u anotacijama definirano određeno formatiranje i primjenjuje ga.
- Responsivni dizajn – podržan kroz Bootstrap.
  - Inteligentno prilagođavanje sadržaja različitim dimenzijama ekrana.
- Bundling – povezuje različite JavaScript datoteke u jednu kako klijent ne bi morao slati puno HTTP zahtjeva prema serveru.

Autentikacija

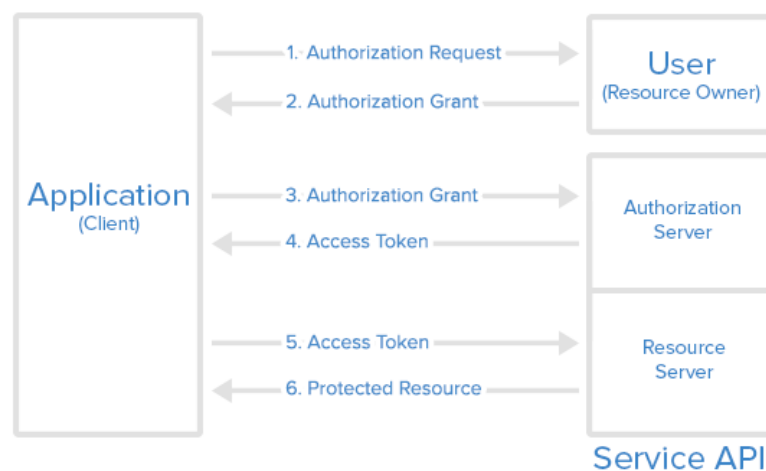
- Postupak identifikacije korisnika aplikacije na temelju korisničkog imena i lozinke koje potvrđuje ovlašteni autoritet.
- ASP.NET **implementira autentikaciju** preko autentikacijskih providera – gotovih modula kôda potrebnog za autentikaciju korisnika.
- ASP.NET **Membership** mehanizam – omogućava razvoj jednostavnog mehanizma autentikacije korisnika kroz web forme i MSSQL bazu podataka u koju se pohranjuju korisnički profili i autentikacijski podaci.
  - ASP.NET Simple Membership – isti mehanizam, ali prebačen s web formi na web pages.
  - ASP.NET Universal Providers – omogućavaju povezivanje s Azure SQL bazom i drugim bazama podržanim u EF-u.
- ASP.NET **Identity** – podržava autentikaciju i za web pages, web forms i MVC aplikacije.
  - Pruža podršku za više baza podataka, uključujući NoSQL.
  - Omogućava lako povezivanje aplikacije s drugim autentikacijskim aplikacijama poput Googlea ili Facebooka kroz OWIN middleware.
  - Podržava Account Lockout i Two-Factor Authentication.
- Two-factor authentication – pruža dodatnu razinu autentikacije uz korisničko ime i lozinku.
  - Korisnik mora imati dva od ova tri mehanizma kako bi se identificirao:
    - PIN, lozinku ili uzorak
    - ATM karticu ili uređaj (npr. mobitel)
    - Biometrijske informacije
- OWIN (Open web interfaces for .NET) – standard za definiranje sučelja između .NET aplikacije i web servera.

- Izbor autentikacije u projektu:

Identity	Usage Scenarios
Individual User Accounts (ASP.NET Identity with or w/o Social Identities)	Internet apps, small and medium businesses, consumer apps
Active Directory (AD)	On-premises enterprise apps and users (LAN/VPN)
Active Directory Federation Services (ADFS)	On-premises enterprise apps with remote users
Azure Active Directory (AAD)	Cloud-based enterprise apps

- Povezivanje s Google autentikacijom zahtjeva korištenje SSL-a (zbog HTTPS-a).
  - SSL se koristi i nakon logiranja radi zaštite login cookieja.
- **OAuth** – otvoreni standard za autorizaciju dizajniran za rad s HTTP protokolom.
  - Pruža klijentima pristup serverskim resursima korisnika koji se autentificira tako da definira proces preko kojeg se drugim aplikacijama dopušta korištenje resursa servera za autentikaciju, ali bez dijeljenja korisničkih podataka.
  - Autorizacijski server generira pristupne tokene za klijentsku aplikaciju, preko kojih se ona autentificira bez poznavanja korisničkih podataka.

Abstract Protocol Flow

- Autentikacija korisnika se delegira servisu na kojem korisnik ima račun te se vanjska aplikacija autorizira za pristup računu.
- OAuth 2 definira tok autorizacije za web, desktop i mobilne uređaje te samog vlasnika računa.

Migracije, Ajax, SignalR

- ASP.NET MVC Code First **migracije** – služe za sinkronizaciju već deployane baze.
  - Omogućavanjem migracija stvara se direktorij Migrations u projektu.
  - Add-Migration – naredba koja provjerava postojeću bazu i kreira kôd koji ubaci promjene definirane u kôdu modela.
  - Update-Database – primjenjuje postojeće migracije na bazu.

- **Ajax** – omogućava ažuriranje dijelova prikazane stranice.
  - Integriran u ASP.NET MVC framework.
  - Uključen je u projekt preko jQuery biblioteka.
- JS kôd se piše u zasebnim datotekama u Scripts direktoriju.
- Uključivanje standardnih skripti radi se preko **bundleing** mehanizma – više datoteka se grupiraju u jednu koja se onda dohvaća samo jednim HTTP zahtjevom.
- Skripta koja se koristi u cijeloj aplikaciji uključuje se u _Layout.cshtml, a inače direktno u prikaz.
- **Parcijalno ažuriranje**
  - Npr. podatke u bazi osvježava neka druga aplikacija, a naša aplikacija treba korisniku periodički slati svježe podatke.
    - JS kôd periodički generira Ajax podatke za dohvat svježih podataka.
    - Kôd na strani servera dohvaća podatke iz baze na Ajax zahtjev.
    - U prikazu se poziva JS kôd.
- **Postupno unaprjeđenje** – strategija dizajna web aplikacija koja osigurava pristupačnost aplikacijama na način da se korisnicima neovisno o preglednicima pruži barem osnovni sadržaj stranice i osnovna funkcionalnost.
  - Nenametljivi JS jedan je od principa koji to omogućuju.
- **Bootstrap** – web frontend framework napisan u CSS-u i JS-u.
  - Automatski uključen u ASP.NET MVC projekt.
  - Responzivni dizajn, podrška za teme i gotove komponente.
- **SignalR** – biblioteka koja olakšava razvoj web aplikacija koje imaju funkcionalnosti koje se izvršavaju u stvarnom vremenu.
  - Web funkcionalnost koja se izvršava u stvarnom vremenu je mogućnost servera da klijentu šalje sadržaj u stvarnom vremenu, čim isti postane dostupan, bez da klijent zatraži taj sadržaj.
  - SignalR omogućava stvaranje dvosmjernih trajnih konekcija između klijenta i servera preko HTTP protokola.
  - Pruža API za kreiranje RPC poziva od servera prema JS funkcijama klijenta iz serverskog .NET kôda.
  - Uključuje upravljanje konekcijama.
  - Koristi WebSocket ukoliko ga i klijent i server podržavaju, inače se prebacuje na drugu raspoloživu tehnologiju.
  - Komunikacijski mehanizmi:
    - **Hub** – omogućava jednostavno pozivanje metoda između klijenta i servera.
      - Na strani servera izvodi se iz klase Hub iz SignalR paketa.
      - Na strani klijenta koristi se Hub proxy definiran u dinamički kreiranoj skripti /signalr/hubs.
    - **Persistent Connection** – spušta se na nižu razinu upravljanja i složeniji je.
  - Omogućava opsluživanja do 100 klijenata asinkrono ih obrađujući.
  - Svaki spojeni klijent ima svoju instancu huba.